

ЗАПОМНЕТЕ: ХУДОЖЕСТВЕНИЯТ ТЕКСТ се създава от поетите и писателите с богатите изразни средства на езика.

ВИДОВЕ художествен текст – роман, разказ, стихотворение, приказка, басня, народна песен, гатанка и др.

1. Прочетете художествения текст на писателя Елин Пелин и отговорете на въпросите след него.

Изгря топло слънце. Хвърли радостни лъчи над кошерите. Събуди се най-ранобудната пчела. Тя протегна крачка. Разтърка очички. Разтвори крилца и излезе навън.

Сладък дъх лъхна пчелицата. Тя трепна с криле и запя от радост:

– Зън, зън, зън!... Сливите цъфнали...

Пчелицата хвъркна из въздуха. Светна на слънцето като златна ивица и забръмча към полето.

След малко се върна. Беше омаяна от пресния дъх на цъфналите сливи. Надникна радостно в кошера и забръмча:

– Ей, ставайте, сънливки!... Станете да видите! Сливите са цъфнали!

Тази вест се разнесе из кошера. Скоро пчелите очистиха пипалцата си. Умиха очичките си. Разпериха крилца и бръмнаха весело. Литнаха навън към цъфналите сливи да събират сладък сок и прашец.

1. Защо разказът на Елин Пелин е художествен текст? Отбележете с ✓.

☐ Слънцето и пчелата са герои на разказа.

☐ Героите оживяват – слънцето хвърля лъчи, а пчелата се събужда, протяга крачка, разтърква очички.

☐ Описва се случка.

☐ Употребени са въпросителни и съобщителни изречения.

2. Коя е темата на текста? Кое заглавие ще ви подсказе за какво ще четете?

Озаглавете.

3. Кой са ключовите думи в текста?

4. С какво е сравнена хвъркналата пчела? Открийте сравнението и препишете изречението.

5. С кои умалителни съществителни е описано тялото на пчелата?

6. Какво отношение към героя (пчелата) е изразено с тях?

а) топло, нежно, гальовно

б) пренебрежително, презрително, неуважително

7. Защо е употребено многоточие (...) след някои от изреченията?

☐ Пчелицата прекъсва речта си.

☐ За миг спира да говори поради силната си радост.

☐ Не може да се сети какво иска да каже.

2. Прочетете стихотворението и отговорете на въпросите към всяка строфа.

Пчела

*Като златна песъчинка
с нежни сребърни крила,
сякаш огнено око е –
трепка слънчева пчела.*

* * *

*Тя – трошица от луната,
пълни въздуха със звън,
често виждам я обляна
в злато слънчево насън.*

* * *

1. Към какво насочва заглавието?

2. Кой са двете сравнения?

3. Защо пчелата е наречена „слънчева“?

* * *

1. Кой израз е предпочетен вместо „бръмчене“?

2. Кое е сравнението?

1. Прочетете баснята на Езоп. Допълнете пропуснатите съгласни и отговорете на въпросите от 1. до 4. след текста.

Свинята спря пред вековния дъ ____, наяде се до насита с жълъ __ четата, загрухтя, сетне се изтегна и заспа. Като се наспа, тя отвори очи, почеса се в дъбовия грапа __ ствол и започна усърдно да рови корените на старото дърво. Тогава от клоните се обади един гарван:

– Хей, стара свиньо, какво правиш? Ако подкопаеш корените на дъба, той ще изсъхне.

– Нека изсъхне – отвърна свинята. – Това никак не ме тревожи. Каква полза имам аз от този дъ ____? Мене са ми нужни пло ____ четата, които събирам от земята. Аз от тях тлъстeya.

– Неблагодарница! – промълви дъбът. – Ако можеше да вдигнеш муцуната си нагоре, щеше да видиш, че жълъдите падат от моите клони.

1. Напишете думи за проверка на съгласната.

а) дъ ____ – _____

в) грапа ____ – _____

б) жълъ ____ чета – _____

г) пло ____ чета – _____

2. По какво ще познаете, че това е **басня**?

а) кратък разказ с герои животни

б) къса приказка

в) кратка приказка за животни, предмети или хора, чрез чиито образи се осмиват човешките недостатъци за поука на читателите.

3. Кой човешки слабости **не се осмиват** в тази басня?

а) неблагодарност, невежество

б) глупост, лакомия

в) лъжа, ласкателство

4. Какво заглавие е най-подходящо за тази басня? **Озаглавете текста.**

5. В коя пословица **има** правописна грешка?

а) Гарванът напразно от яд не грачи.

б) На чужд гръп и сто тояги са малко.

в) Ламя е за ядене, а за работа – мравка.

2. Прочетете двата текста. Кой от тях е басня?

а) Кой вири нос нагоре?

Едно момче попита баща си:

– Каж ми, тате, защо някои класове се навеждат към земята, а други стърчат нагоре?

– Пълният клас – отговори бащата – се навежда към земята, а празният стърчи нагоре.

К. Ушински

б) Пълният и празният клас

Житото беше узряло. Един пълен клас се бе привел от тежестта на зърната си, а до него гордо стърчеше друг празен клас. Празният клас каза:

– Ти си грозен, защото си гърбав. А аз съм красив, защото съм изправен и строен.

Пълният клас отговори:

– Може да съм грозен и гърбав, но имам едри зърна. От тях хората ще си направят вкусен хляб. Но ти, макар и красив, си слаб, хилав и ненужен – от тебе ще се получи само плява.

*Разбрахте ли, дечица,
пълнете вашата главица
със знания полезни,
да сте умни и известни.*

 Определете на кой герой принадлежат изброените качества. Кой от тях са човешки недостатъци?

а) качества на _____ клас: **умен, скромен, с достойнство, полезен**

б) качества на _____ клас: **празноглав, горделив, самолюбив, без-
полезен**

 Допълнете поуките с подходящо качество на характера.

1. _____ хора не се хвалят със знанията си.
2. _____ хора често си мислят, че превъзхождат останалите.
3. _____ хора знаят, че умеят и знаят много неща, а на глупака му се струва, че знае всичко.

Личните местоимения АЗ, ТИ, ТОЙ (ТЯ, ТО), НИЕ, ВИЕ, ТЕ:

- заместват в изречението **вършителя на действието**

Пример: Кучето е приятел на човека. То пази дома.

- с тях определяме **лицето и числото** на глагола

Пример: то пази – 3 л., ед. ч.

те пазят – 3 л. мн. ч.

1. Прочетете откъс от пиеса за животни и изпълнете задачите след него.

Кучето: Другата седмица е фермерският турнир по футбол. Трябва да съставим отбор, ако искаме да участваме.

Конят: Балкан, предлагам ти и твоят брат Роко да бъдете вратари. Овчарските кучета най-добре ще се справят с пазенето на вратата.

Магарето: Конете Белчо и Вран е най-добре да бъдат нападатели, а аз и Сивчо ще сме защитници.

Конят: По крилата ще играят овните, които ще подават топката към центъра.

Магарето: Трябва да изберем капитан. Балкан има най-голям опит в играта – всички ще го слушат.

Козата: А пък ние, козичките, ще бъдем вашата най-вярна и най-вреслива публика. Ще викаме за вас през цялото време. Няма как да не победите с нашата подкрепа.

1. Названията на кои животни са заменени с лични местоимения в изреченията?

☒ 1 козата	☐ То предлага капитан на отбора да стане кучето Балкан.
☒ 2 магарето	☐ Тя е сигурна, че отборът ще победи с подкрепата на публиката.
☒ 3 овните	☐ Той смята, че овчарските кучета са най-подходящи за вратари.
☒ 4 конят	☐ Те ще подават топката към центъра.

2. С кои лични местоимения може да се допълнят изреченията?

- _____ ще следя с интерес футболния мач.
- _____ ще бъдеш съдия.
- _____ трябва да защитите титлата си от миналата година.
- _____ ще викаме силно за нашия отбор.